

LØGTINGSGRANNSKOÐARARNIR

Føroya Løgting.

Løgtingsmál nr. 54-2/2006: Grannskoðan av almennum roknskapum

Uppskot
til
samtyktar

Vísandi til frágreiðing niðanfyri samtykkir Løgtingið at góðkenna roknskapin hjá **Húsalánsgrunninum** fyri fíggjarárið **2005**.

FRÁGREIÐING FRÁ LØGTINGSGRANNSKOÐARUNUM:

1. Lógargrundarlag

Lógargrundarlagið fyri Húsalánsgrunnin er Ll. nr. 118 frá 18. juni 1997 “um Húsalánsgrunn o.a.” Umframt Húsalánsgrunnin fevnir lógin eisini um Bjálvingarstuðulslánsgrunnin og Íbúðagrundin. Við heimild í lógini lýsti Landsstýrið 28. apríl 1998 kunngerð nr. 55 “um Húsalánsgrunn o.a.”

2. Endamál

Húsalánsgrunnurin hevur til endamáls at veita lán at byggja og keypa sethús ella íbúðir, og kann sambært § 5 veita hesi lán:

1. Stuttfreistað lán at keypa grundøki.
2. Byggilán at byggja ella umbyggja nýggj sethús ella íbúð, avmarkað til ta upphædd, ið grunnurin veitir sum veðskuldarlán.
3. Veðskuldarlán til nýggj sethús ella íbúð.
4. Veðskuldarlán at keypa sethús ella íbúð.
5. Veðskuldarlán til at endurnýggja, umbyggja og bjálva sethús ella íbúð.

Í kunngerðini eru lýstar neyvari reglur um lán og lánstreytir.

3. Fyrisiting

Sambært § 3 í lógini verður grunnurin fyrisitin av einum stýri við 3 limum, sum landsstýrismaðurin tilnevnir fyri 4 ár. Landsstýrismaðurin tilnevnir samstundis 3 tiltakslimir fyri sama tíðarskeið. Stýrið setir stjóra at taka sær av dagligu um- og fyrisitingini, og ásetir við landsstýrisins góðkenning hansara lønar- og setanartreytir. Í nevndini sita:

Marja Lamhauge, Lambareiði, formaður

Gurið Joensen, Tórshavn

John Færø, Klaksvík

Tiltakslimir eru:

Ivy Jacobsen, Glyvrrar
Niels Juel Arge, Tórshavn
Tórálvur Weihe, Tórshavn

4. Fíggjarviðurskipti

Inntøkurnar hjá Húsálansgrunninum eru rentuinntøkur av veittum lánum. Fíggjarárin 1982/83-1992 vórðu tilsamans 205 mió.kr. játtaðar á fíggjarlógini, og harafturat fekk Húsálansgrunnurin í 1994 eftirgivið lán úr Oljugrunninum 57,5 mió.kr.

Við heimild í Ll. nr. 28/1995 “um lán til Húsálansgrunnin” hevur grunnurin í 1995 lænt 50 mió.kr. úr landskassanum. Við árslok 2005 er restskuldin 7 mió.kr.

5. Roknskaparviðurskipti

Ársroknskapurin skal sambært § 31 í lógini verða grannskoðaður av løggildum grannskoðara, og skal síðani verða sendur Landsstýrinum við frágreiðing og viðmerkingum frá stýrinum.

Til tess at kunna Løgtingið um fíggjarligu gongdina, er niðanfyri gjørdur ein samandrættur av ársroknskapinum fyri 2005, og til samanberingar eru roknskapartølini fyri árin 2001 - 2004 tikin við.

6. Yvirlit yvir gongdina í rakstrinum og í fíggjarstöðuni 2001-2005

	mió.kr.				
	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>	<u>2001</u>
Rentuinntøkur	17,5	18,4	20,8	23,8	25,2
Rentuútreiðslur og kurstap	-0,9	-1,1	-1,5	-1,8	-2,1
	16,6	17,3	19,3	22,0	23,1
Rakstrarútreiðslur	-5,5	-6,5	-6,6	-6,0	-5,9
Av- og niðurskrivingar av fastogn	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,3
Afturførdar avsetingar	9,4	6,8	10,0	35,0	3,7
Óvanligar útreiðslur/inntøkur	0	0	0	-0,1	-1,5
Rakstrarúrslit	<u>20,2</u>	<u>17,3</u>	<u>22,3</u>	<u>50,5</u>	<u>19,1</u>
<u>Aktiv</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>	<u>2001</u>
Veðbrøv, útlán	207,1	246,5	276,7	319,5	349,5
- sett av móti tapi	-33,4	-42,7	-49,7	-59,3	-93,6
	173,7	203,8	227,0	260,2	255,9
Innlánspeningur og virðisbrøv	263,0	215,5	175,4	126,9	82,7
Millumrokning við Íbúðagrunnin	12,0	11,9	11,5	11,1	13,2
Onnur ogn	10,0	10,3	13,5	13,1	14,1
Aktiv tilsamans	<u>458,7</u>	<u>441,5</u>	<u>427,4</u>	<u>411,3</u>	<u>365,9</u>

Passiv

Lán innanlands	10,7	13,9	17,0	21,1	25,9
Lán uttanlands	0	0	0	2,1	2,2
Onnur skuld	<u>0,2</u>	<u>0,1</u>	<u>0,2</u>	<u>0,2</u>	<u>0,3</u>
Skuld tilsamans	<u>10,9</u>	<u>14,0</u>	<u>17,2</u>	<u>23,4</u>	<u>28,4</u>
Eginogn:					
Eginogn við ársbyrjan	427,5	410,2	387,9	337,4	318,3
Rakstrarúrslit	<u>20,3</u>	<u>17,3</u>	<u>22,3</u>	<u>50,5</u>	<u>19,1</u>
Eginogn tilsamans	<u>447,8</u>	<u>427,5</u>	<u>410,2</u>	<u>387,9</u>	<u>337,4</u>
Passiv tilsamans	<u>458,7</u>	<u>441,5</u>	<u>427,4</u>	<u>411,3</u>	<u>365,9</u>

7. Ársfrágreiðing

Í ársfrágreiðingini í ársroknskapinum 2005, sum er dagfest 15. mai 2006, vísir stýrið m.a. á:

“Húsálánsgrunnurin varð í 1964 stovnaður við tí endamáli at skapa betri fyrirtreytir hjá fólki at seta búgv, har tað almenna gjøgnum grunnin átók sær partar av bústaðarfíggingini, sum annars ikki var móguleiki fyri. Á henda hátt er eisini ein almennur bústaðarpolitikkur lagdur fyri dagin, og hefur frá Húsálánsgrunnins síðu verið boðað frá alternatíva bústaðarmóguleikum og bústaðarbyggingum. Viðmerkjast skal tó, at Húsálánsgrunnurin hefur ikki verið á fíggarløgtingslógini seinastu 11 árin.

Landsstýrismaðurin hefur fleiri ferðir víst á, at bygnaðurin fyri Húsálánsgrunnin, Íbúðagrúnnin og Bjálvingarstuðulslánsgrúnnin skal broytast, uttan tó at nakað ítøkilig et hent á hesum viðurskiftum enn. Stjórn og stýrið fyri Húsálánsgrunnin hava ikki verið við í tillagingini av bygnaðarbroytingunum, og hóast boðað er frá, at broytingin hefur skund, er onki ítøkilig uppskot fyrilagt enn.

Útboðið av fígging er sera stórt í lötuni, og hørd kapping er um kundarnar. Tað er eisini ein frimunur fyri sethúseigarán, men kann talan lættliga verða um ein lötuvinn, tá rentan á sethúslánum hækkar aftur. Skáalan og avdráttarfrí lán kunnu í ringsta føri gera tað sera trupult, um ikki fíggarligt rásarúm er til avsetingar til viðlíkahald v.m. av ognini.

Fíggarliga er Húsálánsgrunnurin førur fyri at luttaka í bústaðarfíggingini á eins lagaligan hátt sum peningastovnar, við tilboðum um heildarfígging, skáalan og avdráttarfrí lán, men hefur grunnurin ikki móguleika fyri hesum, grundað á tær í kunngerðini nevndu útlánsreglur.

Hóast rentustigið, sum er lægst í Húsálánsgrunninum, velja fleiri og fleiri sethúseigarar at taka av tilboðum um heildarfígging, skáalan ella avdráttarfríum láni frá peningastovni. Sethúseigarin er soleiðis bundin at hond og fót, har bústaðar-, privat- og vinnulán eru tvinnad saman.

Húsálánsgrunnurin hefur í árinum, í tann mun tað hefur verið gjørligt, fíggað og umfíggað bústaðir í Føroyum.

Skiftandi landsstýrismenn á økinum eru kunnaðir um støðuna í grunninum. Og hefur stýrið og stjórn eisini víst á ítøkiligar loysnir á hesum viðurskiftum, um grunnurin skal vera við í fíggingini av bústøðum eftir endamáli í lógum Húsálánsgrunnins.”

8. Roknskapargrannskoðanin

Løgtingsgrannskoðararnir skulu m.a. ansa eftir, at roknskapurin er rættur, og at tær avgerðir, roknskapurin fevnir um, eru samsvarandi veittum játtanum, galdandi lógum og fyriskipanum. Arbeiðið hjá lögtingsgrannskoðarunum byggir m.a. á frágreiðing frá roknskapargrannskoðanini, Grannskoðaravirkinum Inpact, dagfest 15. mai 2006.

9. Samskipti við landsstýrismannin

9.1 Endurskoðan av lóg og virksesemi Húsálánsgrunsins

Í ársfrágreiðingini í roknskapinum hjá Húsálánsgrunninum fyri 1996 varð boðað frá, at Húsálánsgrunnurin hevði ætlanir um at skipa so fyri, at møguleikar fóru at verða fyri alternativari íbúðabygging, t.v.s. smærri íbúðum til yngri, eldri og rørslutarnað.

Í februar 1999 kunnaði landsstýrismaðurin um, at ætlanir vóru um at gera ávísar broytingar í lógini, og at lógarbroytingarnar fóru at verða framdar í komandi tingsetuni.

Løgtingsgrannskoðararnir settu í 1999 spurnartekin við, um grunnurin tænti sínum upprunaliga endamáli. Húsálánsgrunnurin hevði tá onki sethúsálán veitt síðani 1994, og nógvir sethúsaeigarar høvdu gildið lán síni aftur, m.a. tí at rentan hevði verið hægri enn hjá øðrum peningastovnum.

Í februar 2001 boðaði landsstýrismaðurin lögtingsgrannskoðarunum frá, at uppskot til nýggja lóg var um at verða liðugt, og fór væntandi at verða lagt fyri tingið fyrst í komandi tingsetuni.

Í januar 2003 kunnaði landsstýrismaðurin um, at ein frágreiðing frá einum embætismannabólki, hvussu gongd kundi fáast á alternativa bústaðarbygging, fór at verða latin Løgtinginum til aðalorðaskiftis um miðjan februar 2003.

21. oktober 2003 var aðalorðaskifti á Løgtingi um frágreiðingina. 24. oktober 2003 kunnaði landsstýrismaðurin um, at hann hevði gjørt av at leggja Húsálánsgrunnin og Íbúðagrundin saman. Sambært landsstýrismanninum var ikki liðugt viðgjørt politiskt, hvørjar uppgávur endurskipaði Húsálánsgrunnurin skuldi røkja, men væntandi fór lóggávuárið at verða liðugt í tingsetuni.

Í januar 2004 kunnaði landsstýrismaðurin um, at av tí at lögtingsval var útskrivað 5. desember 2003, var stígur komin í lóggávuárið.

Í januar 2005 boðaði landsstýrismaðurin frá, at tá nýggja landsstýrið tók við, hevði hann givið fyrisitingini boð um at gera ávísar broytingar í ætlanunum, ið undanmaður hansara hevði arbeitt við. Tað arbeiddi varð liðugt í mai 2004. Síðani tá hevði málið verið til politiska viðgerð. Ein politiskur bólkur, við umboðum úr øllum samgonguflokkunum, varð settur, sum saman við landsstýrismanninum skuldi finna fram til eina prinsipiella loysn á málinum. Hetta arbeiddi var ikki liðugt, men landsstýrismaðurin segði seg alla tíðina hava lagt áherðslu á týðningin av einari skjótari loysn.

Í januar 2006 boðaði landsstýrismaðurin frá, at Húsáláns-, Íbúðar- og Bjálvingarstuðulslánsgrunnarnir skuldu verða umskipaðir til eitt partafelag, og skuldu halda fram við einum avmarkaðum virksesemi. 2/3 av eiginognini hjá grunnunum skuldi harumframt takast úr partafelagnum sum stovningargjald til landskassan.

Sambært landsstýrismanninum hevði stýrið fyri Húsálánsgrunnin víst á, at ongar fíggarligar konsekvensútrokningar vóru gjørdar fyri, hvussu partafelagið rakstrarliga kundi hanga saman við hesum munandi skerda kapitali. Landsstýrismaðurin hevði ásannað, at fíggarligi parturin var ikki nóg væl lýstur, og hevði tí boðað stýrinum fyri Húsálánsgrunnin frá, at hesi viðurskipti skuldu greinast nærri av einum óheftum útlenskum serfrøðingi, men enn var ikki gjørt av, hvør hann skuldi verða.

Landsstýrismaðurin legði afturat í svarskrivi sínum í januar 2006, at tað merkti ikki, at arbeiddi við at umskipa grunnarnar var steðgað upp. Hildið varð fram við arbeiddinum at gera eina lóg um lutaíbúðafeløg, sum eftir ætlan skuldi verða liðugt um umleið eitt ár.

Í januar 2007 hevur landsstýrismaðurin boðað frá, at arbeitt verður við “Bústaðarpakk-anum”. Endurskipanin av Húsálánsgrunninum er ein partur av hesum pakka. Húsálánsgrunnurin, Íbúðagrundurin og Bjálvingarstuðulslánsgrunnurin skulu umskipast til eitt partafelag, og skulu halda fram við einum avmarkaðum virksesemi. Virksesemi Húsálánsgrunsins fer m.a. at

fevna um lógina um lutaíbúðafeløg, sum væntandi verður klár at leggja fyri Løgtingið á ólavssøku 2007.

Almanna- og Heilsumálaráðið hevur gjørt avtalu við tveir útlenskar serfrøðingar um at gera eina lýsing av ætlaðu fíggjarligu og bygnaðarligu broytingunum hjá grunnunum. Hesir serfrøðingar verða væntandi lidnir við sítt arbeiði í mai 2007.

9.2 Tilknyti til fíggjarlóg og landsroknskap

Í november 2001 læt Fíggjarmálaráðið úr hondum eitt álit “um landsstovnar og –grunnar, tilknýti til fíggjarlóg, landsroknskap og grannskoðanarviðurskifti”.

Niðurstøðan í álitinum er m.a., at Húsálánsgrunnurin er ein landsstovnur, og at tað er í stríð við stýrisskipanarlógina, at grunnurin ikki verður tikin við á fíggjarlógina og í landsroknskapin. Álitið vísir á, at í heilt serligum førum kann Løgtingið tó við lóg samtykkja at hava virksemd uttanfyri fíggjarlógina.

Í oktober 2003 boðaði landsstýrismaðurin frá, at hann hevði gjørt av at leggja Húsálánsgrunnin og Íbúðagrundin saman og at skipa tann endurskipaða Húsálánsgrunnin eftir sama leisti sum Føroya Realkreditstovn.

Í januar 2004 boðaði landsstýrismaðurin frá, at hóast løgtingsval varð útskrivað 5. desember 2003, varð arbeitt víðari við teimum lógarbroytingum, ið snúði seg um tilknýtið hjá Húsálánsgrunninum til fíggjarlógina.

Í januar 2005 kunnaði landsstýrismaðurin um, at málið var partur av einum størri pakka, sum fevndi um nógvar grunnar, ið flestu landsstýrismenn varðaðu av. Viðvíkjandi Húsálánsgrunninum var ætlanin, at málið skuldi verða loyst við at endurskipa grunnin. Málið var til politiska viðgerð.

Í januar 2006 og aftur í januar 2007 hevur landsstýrismaðurin boðað frá, at málið verður ætlandi loyst við at umskipa Húsáláns-, Íbúðar- og Bjálvingarstuðulslánsgrunnarnir til eitt partafelag.

9.3 Strika heimildir til lántøku

Vísandi til uppskot til samtyktar um at góðkenna roknskapin hjá m.ø. Húsálánsgrunninum – Lm. nr. 16/13 1998 – sum varð samtykt 13. apríl 1999, varð mælt til, at heimildirnar til lántøku í § 4 og § 17 í Ll. nr. 118/1997 vórðu strikaðar.

Í februar 2001 boðaði landsstýrismaðurin frá, at Húsálánsgrunnurin átti ikki at kunna taka lán uttan við heimild í løgtingslóg. Tí fór í uppskotinum um nýggja lóg fyri Húsálánsgrunnin at verða miðað ímóti at strika verandi heimildir.

Í januar 2003 kunnaði landsstýrismaðurin um, at ætlanin var at greiða hesi viðurskifti, samstundis sum Húsálánsgrunnurin varð umskipaður.

Í januar 2004 boðaði landsstýrismaðurin frá, at tá løgtingsval varð útskrivað 5. desember 2003, var stígur komin í lóggávuarbeidið.

Í januar 2005 kunnaði landsstýrismaðurin um, at hesin spurningur skuldi verða avgreiddur sum partur av endurskipanini av Húsálánsgrunninum, sum var til politiska viðgerð.

Í januar 2006 og aftur í januar 2007 hevur landsstýrismaðurin boðað frá, at málið verður ætlandi loyst við at umskipa Húsáláns-, Íbúðar- og Bjálvingarstuðulslánsgrunnarnir til eitt partafelag.

10. Viðmerkingar

Vísandi til gongdina í málinum hava skiftandi landsstýrismenn í árávís boðað frá, at ivamálini:

- um lóg og virksemd grunsins,

- um tilknýti til fíggjarlóg og landsroknskap, og
- um heimildir til lántøku

væntandi fóru at verða loyst við lógarbroytingum “um stutta tíð” í sambandi við eina ætlaða umskipan av grunninum. Enn er einki lógaruppskot lagt fyri Løgtingið til støðutakan.

Løgtingsgrannskoðararnir átala enn einaferð, at so long tíð gongur, uttan at málini fáa ein enda.

Løgtingsgrannskoðararnir, 7. mars 2007

Hergeir Nielsen, formaður

Sverre Midjord

Óli Breckmann

Olav Enomoto